

Hudy Árpád

Azt mondjuk...

Talán mégis jó az, hogy egyetlenegy szóval üstökön ragadhatjuk sorsunkat, amelynek örökös jobbágysai vagyunk, akár hiszünk benne, akár nem.

Azt mondjuk, mi, magyarok: Trianon.

És nevén nevezzük a nevezhetetlent, kimondjuk a kimondhatatlant.

Ógörögök suttoztak szentélyek homályában vagy harsogtak pódiumon a színészmaszk hangtölcserén át antik sorsigéket: Ananké, moirák, párkák. Akkor még eleven volt a mítosz, mára csak a mitológia maradt, a hiedelemvilágról alkotott tudományos képzetek rideg turkálója. De a modernitásban is megvan a maga mitológiája győztesnek és vesztesnek egyaránt.

Azt mondjuk: Trianon, és ezzel mindent elmondunk, mi, magyarok.

Száz éve mondjuk, ismételtetjük immár, a kezdeti dühödt-dacos hangosság után évtizedekig némán suttozva, mint partra vetett halak, majd újra ijedt-szégyenlős tremolókkal – s még mindig nem értjük, nem fogjuk fel, nem akarjuk elhinni.

Mert nevet adni valaminek messze nem ugyanaz, mint érteni azt valamelyest, hát még megérteni, nem beszélve arról, hogy elfogadni, természetesnek venni. A halálnak is nevet adtunk, mégsem értjük, mégsem szokjuk meg a gondolatát egy életen át.

Trianon. E közömbösségében is gonosz idegen tulajdonnév tűfokába fut ismert és ismeretlen múltunk minden hatalmas hadiútja és megannyi magányos, rejtett lélekösvénye, s onnan robban, árad, tántorog, hömpölyög, inal, sompolyog, bambul, kúszik, tekergőzik tovább azóta is valamennyi járható és járhatatlan utunk.

Azt mondjuk: Trianon, s minduntalan monomániásan állva maradunk tér és idő egyetlen pontján, egy Párizs melletti kastélyban, a lepergett évek kalendáriumának egy bizonyos napján,

mert nekünk, magyaroknak nem távoli, fényűző helyszín ez a francia megnevezés, hanem átkos, fenyegető zug minden egyes magyar otthonban bárhol a világon, s nem elmúlt, megszervolt esemény, hanem folyamatos jelen.

Trianon: örök felirata nemzeti fájdalmaink gyűjtőtáborának.

Egy sorba szoktuk illeszteni történelmi katasztrófáink helységneveivel: Lech-mező, Muhi, Mohács, Nagymajtény, Világos... Pedig nem pusztán egy közülük; mind fölött ragyog baljós fénynyel, végzetünk sötét csillagaként. Őt emlegetjük, amikor azt mondjuk...

*Trianon elleni tüntetés a Szegedi Városháza előtt 1920-ban
(Forrás: Fortepan / Fődi Gábor)*

E nemzet egy űzött esti madárraj

Kovács Újszászy Péter: *Felriadt otthoniak*